

Astrid Lindgren

Ronja, razbojnička kći

Prevele
Zorica Janković
Suzana Živković

ODISEJA
Beograd, 2008

Prvo poglavlje

Te noći kada je Ronja rođena grmelo je nad planinom, grmelo je tako da su se sva čudovišta iz Matisove šume prestrašeno uvukla u svoje rupe i skrovišta. Jedino su svirepe harpije grmljavinu volele više od bilo kakvog drugog vremena, pa su pištale i kreštale dok su letele oko razbojničke tvrđave na Matisovom brdu. To je smetalo Luvis koja je unutra ležala i porađala se, pa je kazala Matisu:

„Rasteraj te okrutne harpije, treba mi mir da čujem šta pevam!”

Naime, stvar je bila u tome što je Luvis pevala dok je rađala. Tako lakše ide, tvrdila je, a dete će, ako na svet dođe uz pesmu, verovatno biti veseljak.

Matis je uzeo samostrel i odapeo nekoliko strela kroz puškarnicu.

„Bežite, harpije”, vikao je. „Ja ću postati otac, shvatate li, beštije jedne!”

„Kra-kra, on će noćas postati otac”, kreštale su harpije, „biće to dete grmljavine, sigurno će biti malo i ružno, kra-kra!”

Tada je Matis još jednom odapeo strelu pravo u jato. One su mu se samo podrugljivo nasmejale i besno krešteći odletele preko drveća.

Dok se Luvis porađala i pevala, a Matis rasterivao harpije što je bolje umeo, dole, u velikoj kamenoj dvorani, njegovi razbojnici sedeli su pored vatre, jeli, pili i pravili buku taman koliko i harpije. Pa, nešto su morali da rade dok čekaju, a njih dvanaestorica su čekali ono što će se desiti gore, u kuli. Jer, za njihovih razbojničkih dana, u Matisovoj tvrđavi nije se rodilo nijedno dete.

Najviše je čekao Čelavi Per.

„Hoće li uskoro to razbojničko dete”, rekao je. „Ja sam star i slabašan, i uskoro će kraj mom razbojničkom životu. Bilo bi dobro da, pre no što skončam, vidim novog vođu razbojnika.”

Samo što je to rekao, vrata su se otvorila i uleteo je Matis, izbezumljen od sreće. Visoko skaćući od radosti i vičući kao lud optrčao je celu dvoranu.

„Postao sam otac! Je l’ čujete, postao sam otac!”

„Šta je”, pitao je iz svog kutka Čelavi Per.

„Razbojnička kći, nek je živa i zdrava”, vikao je Matis. „Razbojnička kći, evo je, dolazi!”

I preko visokog praga ušla je Luvis s detetom u naručju. Među razbojnicima je zavladała tišina.

„Pazite da vam pivo ne ode na pogrešnu stranu”, rekao je Matis. Uzeo je devojčicu od Luvis i proneo je među razbojnicima.

„Evo! Ako hoćete da vidite najlepše dete koje je ikada rođeno u jednoj razbojničkoj tvrđavi!”

Na rukama mu je ležala kćer i gledala ga bistrim pogledom.

„Vidi se da ovo dete već štošta vidi i razume”, rekao je Matis.

„Kako će se zvati?” – pitao je Čelavi Per.

„Ronja”, rekla je Luvis. „Tako sam odavno odlučila.”

„A da je bio dečak?” – pitao je Čelavi Per.

Luvis ga je pogledala mirno i strogo.

„Ako sam ja odlučila da se moje dete zove Ronja, onda će i biti Ronja!”

Zatim se okrenula Matisu.

„Mogu li sad da je uzmem?”

Ali Matis nije želeo da pusti dete. Zadivljeno je gledao njene bistre oči, mala usta, crne čuperke, bespomoćne ruke i drhtao od ljubavi.

„Ti, dete, u tim malim rukama već držiš moje razbojničko srce”, rekao je. „Ne razumem, ali tako je.”

„Mogu li malo da je uzmem?” – molio je Čelavi Per i Matis je na njegove ruke položio Ronju, kao da je od stakla.

„Evo ti novog vođe razbojnika o kom si tako dugo pričao. Ali nemoj da je ispustiš, pazi šta radiš, inače će ti to biti poslednje.”

Čelavi Per se Ronji samo smešio svojim krejavim osmehom.

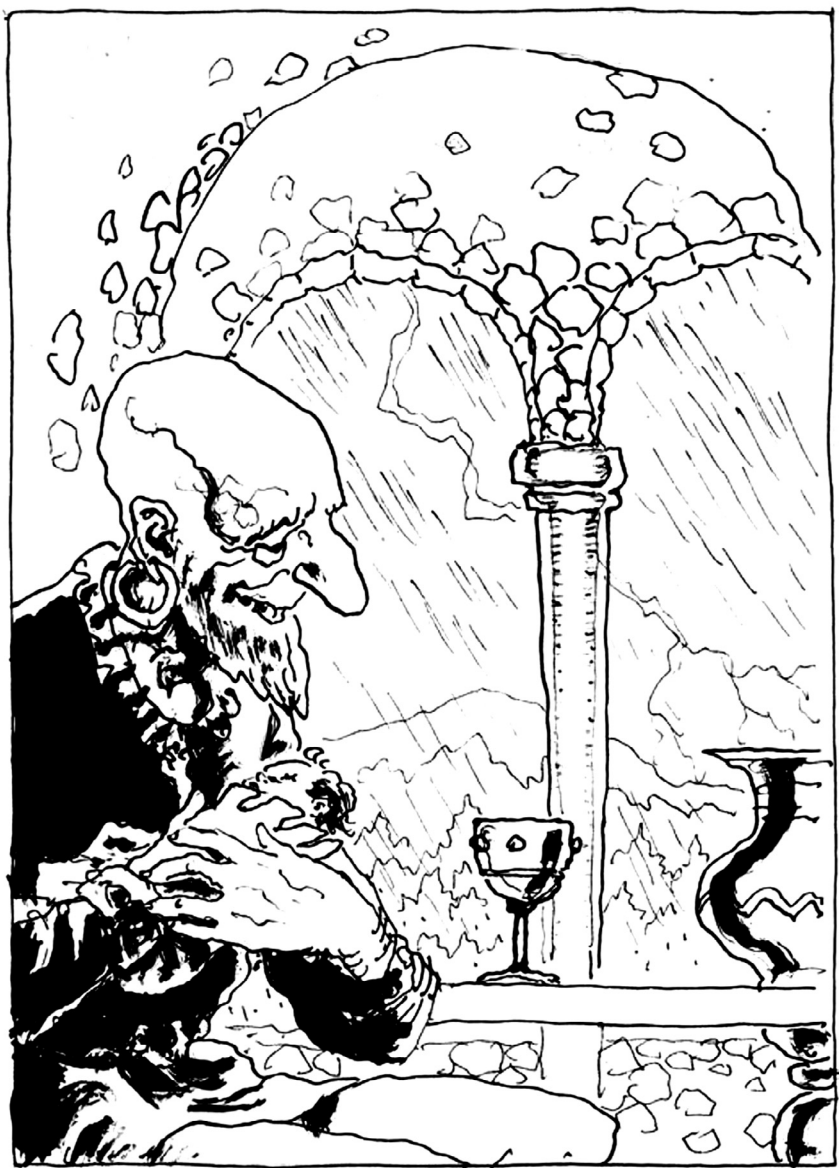
„Laka kao perce”, rekao je iznenađeno i podigao je i spustio nekoliko puta.

Tada se Matis naljutio i zgrabio dete.

„Šta si očekivao, tikvane jedan? Velikog, debelog vođu razbojnika sa stomačinom i jarećom bradicom, šta?”

Svi razbojnici su shvatili da ako žele da Matis bude dobre volje ne smeju imati primedbi o ovom detetu. I, zaista, nije bilo dobro ljutiti ga. Zato su odmah stali da hvale i slave novorođenče. U njenu čast ispraznili su mnoge krigle piva i tako radovali Matisa. Seo je među njih i neprestano pokazivao svoje naročito dete.

„Borka će se živ pojesti”, rekao je Matis. „Neka ga u njegovoj bednoj razbojničkoj rupi i nek pukne od zavisti, jeste, sto mu gromova, pući da će sve harpije i sivi bauci iz Borkine šume morati da začepu uši, verujte mi!”

Ćelavi Per je zadovoljno klimao glavom i smejujući se rekao:

„O, da, Borka će se živ pojesti. Jer Matisova loza se nastavlja, dok Borkina loza ode pravo u šišarke.”

„Da”, rekao je Matis, „pravo u šišarke, jasno kao dan! Koliko mi je poznato Borka nije uspeo da postane otac, niti će.”

Tada puče grom kakav se još nije čuo u Matisovoj šumi. Razbojnici prebledeše, a Ćelavi Per se sruši, onako slab kakav je bio. Najednom se začu Ronjin slabašan, mali plač koji je Matisa uzdrmao više nego prasak groma.

„Dete mi plače”, vikao je. „Šta sad, šta sad?”

Ali Luvis je bila smirena. Uzela je od njega dete, stavila ga na grudi i plača više nije bilo.

„Dobro je puklo”, rekao je Ćelavi Per pošto se i on malo smirio. „Dajem ruku da je nešto udario.”

Jeste, grom je udario, i to baš dobro, što se ujutro moglo i videti. Prastara Matisova tvrđava, na vrhu Matisovog brda, pukla je napola. Tvrđava je sada, od vrha do najdubljeg podrumskog svoda, bila podeljena na dve polovine, s bezdanom u sredini.

„Ronja, tvoje detinjstvo počinje uz veliki prasak”, rekla je Luvis dok je stajala sa detetom u naručju na vrhu razbijenih zidina i gledala nesreću. Matis je besneo kao zver. Kako se tako nešto moglo desiti staroj tvrđavi njegovih predaka?

Međutim, Matis nikad nije dugo besneo zbog jedne stvari i uvek je umeo da nađe utehu.

„Pa, sad barem nemamo tako mnogo lavi-
rinata, podrumskih rupa i đubreta koje treba
čistiti. I više se niko neće izgubiti u Matisovoj
tvrđavi. Sećate li se kad se Čelavi Per izgubio,
trebalo mu je četiri dana da se izvuče!”

Čelavi Per nije voleo da ga na to podsećaju. Je
li on kriv što je pošlo naopako? Samo je hteo da
zna koliko je, u stvari, velika i ogromna Ma-
tissova tvrđava i, kao što je rečeno, saznao je da
je dovoljno velika da se u njoj izgubi. Jadnik, bio
je polumrtav dok konačno nije pronašao put do
velike kamene dvorane. Razbojnici su se, hvala
nebesima, dernjali i galamili tako da ih je izda-
leka čuo, inače nikad ne bi našao pravi put.

„Celu tvrđavu ionako nikad nismo koristili”,
rekao je Matis. „I dalje ćemo živeti u dvorana-
ma, sobama i kulama u kojima smo oduvek ži-
veli. Ljuti me samo što smo ostali bez klozeta.

Da, sto mu gromova, on se sada nalazi s druge strane provalije i jedan onaj ko ne bude mogao da izdrži dok ne sagradimo novi.”

Ali, i to je ubrzo sređeno i život u Matisovoj tvrđavi se nastavio kao i ranije, s tom razlikom što su sada imali i dete. Jedno malo dete koje je, malo-pomalo, Matisa i sve njegove razbojнике činilo manje-više luckastim, smatrala je Luvis. Ne škodi njima da budu mekše ruke i da su im šale malo blaže, ali sve ima svoju meru. Naravno da nije bilo prirodno gledati dvanaest razbojnika i njihovog vođu kako sede smejujući se kao ovce i kliču od radosti samo zato što je jedno detence upravo naučilo da puže po kamenoj dvorani, baš kao da veće čudo na svetu nikada nisu videli. Doduše, Ronja jeste oplela neobično brzo, jer je znala jedan trik – da se podupire levom nogom, što su razbojници smatrali zaista posebnim. Ali, na kraju krajeva, većina dece nauči da puže, rekla je Luvis. Bez nekog posebnog klicanja i toga da njihovi očevi zaborave na sve i da čak i svoj posao zanemare zbog toga.

„Hoćemo li da Borka preuzme sav plen u Matisovoj šumi?” – oštro je upitala kad su razbojници s Matisom na čelu u nedoba dojurili kući samo da vide Ronju kako jede svoju kašu,

pre nego što je Luvis stavi u kolevku na spavanje.

Ali je Matis nije slušao.

„Ronja moja, moja mala golubice”, vikao je kad bi mu Ronja uz pomoć leve noge dozujala preko cele dvorane čim bi kročio na vrata. I onda bi stavio svoju malu golubicu na krilo i davao joj kašicu, dok bi ih njegovih dvanaest razbojnika posmatralo. Činija s kašicom je stajala malo dalje na šporetu, a kako je on, sa svojim grubim razbojničkim šakama, bio pomalo šeprtljav, kašica se prosipala po podu, a i Ronja bi poneki put ćušnula kašiku pa bi malo odletelo i Matisu na obrve. Kad se to prvi put desilo razbojnici su se smejali tako divlje da se Ronja uplašila i počela da plače, ali je ubrzo shvatila da je uradila nešto zabavno i rado je to ponavljala, što je razbojнике radovalo više nego Matisa. On je, inače, mislio da je sve čega se Ronja uhvati čarobno i da se takvo dete još nije rodilo.

Čak se i Luvis nasmejala kad je videla Matisa kako sedi s detetom u krilu i kašicom na obrvama.

„Dragi Matise, ko bi mogao da poveruje da si ti onaj najsilniji vođa razbojnika na svim brdi-

ma i u svim šumama! Da te sad Borka vidi upišao bi se od smeha.”

„Brzo bih ga odvikao od toga”, rekao je Matis smireno.

Borka, to je bio smrtni neprijatelj. Kao što su i Borkin otac i deda bili smrtni neprijatelji Matisovom ocu i dedi, da, Borkina loza i Matisova loza od pamtiveka su u zavadi. Razbojnici su oduvek bili užas za čestite ljude koji su morali da s konjima, kolima i tovarom prođu kroz duboke šume u kojima su ovi harali.

„Bog neka je u pomoći onome ko mora da prođe Stazom razbojnika”, govorili su ljudi, misleći na uski tesnac između Borkine i Matisove šume. Tamo su neki razbojnici uvek čekali u zasedi, Borkini ili Matisovi, svejedno, nije bilo razlike za onog ko bi bio opljačkan. Ali za Matisa i Borku razlika je bila ogromna. Na smrt su se borili za plen, a rado su pljačkali i jedan drugoga kad Stazom razbojnika ne bi prošlo dovoljno tovara.

O svemu tome Ronja nije znala ništa, bila je isuviše mala. Nije shvatala da je njen otac bio strašni vođa razbojnika. Za nju je on bio samo dobri, bradati Matis koji se smejaao, pevao, vikao i davao joj kašicu – njega je ona volela.

Iz dana u dan Ronja je rasla i polako počela da istražuje svet oko sebe. Dugo je verovala da je velika kamena dvorana ceo svet. I tu je uživala, sedela je tako sigurna pod tim ogromnim dugačkim stolom i igrala se šiškarkama i kamenjem koje joj je Matis donosio. A kamena dvorana uopšte nije bila loše mesto za jedno dete. U njoj je moglo da bude veoma zabavno i mnogo toga je moglo da se nauči. Ronja je volela kad bi svečeri razbojnici pevali pored vatre. Tiho je sedela pod stolom i slušala dok nije naučila sve razbojničke pesme. Onda se i ona pridružila najzvonkijim glasom, a Matis se čudio svom čarobnom detetu koje tako lepo peva. I da igra je naučila. Jer kad bi razbojnici bili baš u elementu, igrali su i skakali po dvorani kao lude, a Ronja je ubrzo naučila korake. I ona je, na Matisovu radost, igrala, skakutala i izvodila razbojnički skok. A kada bi, potom, razbojnici posedali za sto da se osveže kriglom piva, on se hvalisao svojom kćerkom.

„Lepa je kao vila, slažete se! Jednako gipka, istih crnih očiju i crne kose. Tako krasno dete niste videli, slažete se?”

Razbojnici su klimali glavom i slagali se. A Ronja je tiho sedela ispod stola sa svojim ši-

šarkama i kamenjem, i kada bi videla noge razbojnika u čupavim kožnim kamašnjama, igrala se s njima kao da su njene neposlušne koze. Njih je videla u kozarniku, gde ju je Luvis vodila kad bi išla da ih pomuze.

Ali, nešto više od toga Ronja teško da je mogla da vidi u svom kratkom životu. O onome šta se nalazi izvan Matisove tvrđave nije znala ništa. I jednog lepog dana Matis je shvatio – koliko god mu se to nije dopadalo – da je došlo vreme.

„Luvis”, rekao je svojoj ženi. „Naše dete mora da nauči kako se živi u Matisovoj šumi. Pusti je!”

„Tako znači, konačno si shvatio”, rekla je Luvis. „Da sam se ja pitala, to je odavno trebalo da se desi.”

I tako je Ronja mogla slobodno da tumara naokolo, koliko god želi. Ali, prvo joj je Matis objasnio neke stvari.

„Čuvaj se harpija, sivih bauka i Borkinih razbojnika”, rekao je.

„Kako da znam šta su harpije, i sivi bauci, i Borkini razbojnici?” – pitala je Ronja.

„Znaćeš”, rekao je Matis.

„Pa, dobro”, rekla je Ronja.

„I čuvaj se da se ne izgubiš u šumi”, rekao je Matis.

„Šta da radim ako se izgubim u šumi?” – pitala je Ronja.

„Potraži pravu stazu”, rekao je Matis.

„Pa, dobro”, rekla je Ronja.

„I čuvaj se da ne upadneš u reku”, rekao je Matis.

„Šta da radim ako upadnem u reku?” – pitala je Ronja.

„Plivaj”, rekao je Matis.

„Pa, dobro”, rekla je Ronja.

„I pazi da se ne skotrljaš u Paklenu provaliju”, rekao je Matis.

Mislio je na bezdan koji je Matisovu tvrđavu podelio napola.

„Šta da radim ako se skotrljam u Paklenu provaliju?” – pitala je Ronja.

„Onda više ništa nećeš moći”, rekao je Matis i zaurlikao kao da mu se sav bol ovog sveta skupio u grudima.

„Pa, dobro”, rekla je Ronja kad se Matis izurlikao. „Onda se neću skotrljati u Paklenu provaliju. Ima li još nešto?”

„I te kako”, rekao je Matis. „Ali to ćeš vremenom saznati. Idi sad!”